

แนวคิดสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ

นางสาว วราภรณ์ วงษ์แสงจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974 - 638 - 246 - 2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**PEACE CONCEPTS IN SHORT STORIES BY
THE AUTHORS OF “KABOTSANTIPHAP” GROUP**

Miss Waraporn Vongseangchun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Graduate School

Chulalongkorn University

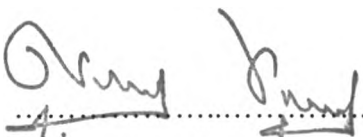
Academic Year 1997

ISBN 974 – 638 – 246 – 2

หัวข้อวิทยานิพนธ์   แนวคิดเรื่องสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ
โดย   นางสาว วราภรณ์ วงษ์แสงจันทร์
ภาควิชา   วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีศิลป์ บุญขจร

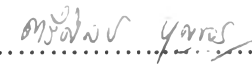

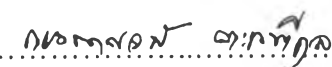
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นพ.สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีศิลป์ บุญขจร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.ก่องกาญจน์ ตะเวทีกุล)

บทคัดย่อฉบับย่นย่อของวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วารสารณั วรณัแสงจันทร : แนวคิดเรื่องสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ (Peace Concepts in Short Stories by the Authors of "Kabotsantiphap" Group) อ. ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.ตรีศิลปี่ บุญจรร, 139 หน้า.
ISBN 974-638-246-2

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดสันติภาพกับวรรณกรรม และวิเคราะห์แนวคิดสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพซึ่งประกอบด้วยนักเขียน 3 คน คือ ศรีบูรพา (กุลลาบ สายประดิษฐ์) อิศรา อมันตกุล กุลิศ อินทุศักดิ์ (อัสนี พลจันทร์) โดยใช้เรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2490-2500 เป็นกรณีศึกษา

จากการศึกษาทฤษฎีสันติภาพพบว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ปกติ นักทฤษฎีสันติภาพจึงไม่ได้มองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ทำลายสันติภาพ แต่มองว่าสันติภาพจะเกิดได้จากการแก้ไขความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง การศึกษาแนวคิดสันติภาพในเรื่องสั้นจึงมุ่งศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปมขัดแย้งในเรื่องสั้นด้วยการใช้หลักการแก้ไขความขัดแย้งโดยปฏิเสธความรุนแรงของฮิน ชาร์ป จากการวิเคราะห์เรื่องสั้นกลุ่มนี้พบว่านักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพใช้การคลี่คลายความขัดแย้งในแบบเดียวกับฮิน ชาร์ป อยู่ 5 วิธี คือ การปฏิบัติแบบไร้ความรุนแรง การใช้ความรุนแรงเป็นบางเรื่อง การต่อต้านทางศีลธรรม การประนีประนอม และการไม่ต่อต้าน ส่วนหลักการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการปฏิเสธความรุนแรงโดยใช้สัตยาเคราะห์ซึ่งเป็นหลักการของคานธีไม่พบในเรื่องสั้นที่นำมาศึกษา

นอกจากนั้น จากการศึกษาสภาพสังคมในช่วง พ.ศ. 2490-2500 พบว่ามีความสัมพันธ์กับเรื่องสั้นที่นำมาศึกษา เรื่องสั้นเหล่านี้มีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์สังคม และมีน้ำเสียงต่อต้านนโยบายของรัฐบาล จึงเป็นผลให้นักเขียนในกลุ่มกบฏสันติภาพถูกจับกุม ส่วนความรุนแรงต่างๆที่ปรากฏในเรื่องสั้นเหล่านี้เป็นความรุนแรงที่รวมถึงระดับโครงสร้าง และมีการเสนอให้เปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมที่ดีกว่า เรียกว่าเป็นสันติภาพเชิงบวกตามทฤษฎีของโฮอัน กัลตง คือไม่ใช่มุ่งหวังเพียงให้สังคมปราศจากสงครามเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความต้องการให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดีอีกด้วย

ภาควิชา .....
สาขาวิชยา .....
ปีการศึกษา .....

วรรณคดีเปรียบเทียบ
วรรณคดีเปรียบเทียบ
2540

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C710312 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: PEACE CONCEPTS/ SHORT STORIES/ AUTHORS OF KABOTSANTOPHAP GROUP.

WARAPORN VONGSEANGCHUN: PEACE CONCEPTS IN SHORT STORIES BY THE

AUTHORS OF "KABOTSANTIPHAP" GROUP. THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. TRISILAPA

BOONKHACHORN. Ph.D. 139 pp. ISBN 974-638-246-2

This thesis has two objectives which are to study the relationship between peace concepts and literature, and to analyze peace concepts in short stories by authors of "Kabotsantiphap" Group which consists of three authors: Sriburapa (Kulab Saipradit), Isara Anantakul and Kulit Inthusak (Asanee Polchan). The published short stories between 1956-1966 are the thesis's case study.

The study shows that human conflicts are general phenomenon. Therefore, peace theorists do not consider conflicts harmful to peace. On the contrary, in their opinion, peace can be achieved by non-violent actions. In order to study peace concepts in these short stories, Gene Sharp's theory of peace resolutions by Non-violent Action, is applied. The study makes clear that the authors of "Kabotsantiphap" Group present in their works, 5 ways of peace solutions of Gene Sharp's Non-violent Action theory. These are Non-violent Revolution, Selective Non-violence, Moral Resistance, Active Reconciliation, and Non-resistance. However, Khandi's Satyakraha, conflict resolutions excluding violent action of all kinds, has not been found in the case study.

Moreover, the relationship between social context during 1956-1966 A.D. and the short stories has been found. These short stories express characteristics of social concerns, and social criticism. Besides, their tone shows a resistance to the government's policies. Consequently, the authors were arrested. Furthermore, many kinds of violence have been presented in the works including Structural Violence; and a campaign for better society or Positive Peace in Johan Galtung's Peace Theory is also introduced; which is not only to stop wars, but also to aim for social welfare.

ภาควิชา..... วรรณคดีเปรียบเทียบ

สาขาวิชา..... วรรณคดีเปรียบเทียบ

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดขึ้นจากโครงการวิจัยแม่บทเรื่อง “สันติวิธีในวรรณกรรมไทย” ของภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้การดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร

ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งต่อความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำรวมทั้งข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยอย่างดียิ่งแก่ผู้วิจัย กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ ประธานกรรมการและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.กองกาญจน์ ตะเวทีกุล กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาตรวจสอบ รวมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัย เนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

กุศลอันใดอันเกิดจากความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ บิดา-มารดา ด้วยความหวังว่าท่านทั้งสองจะได้รับรู้และร่วมยินดีกับความสำเร็จของลูก ขอบคุณน้องแอ๊ก น้องเจนนี่ พี่ศรี พี่ปู พี่เค็ง ค้อย สุ และพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมด ที่ได้ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 แนวเหตุผลและสมมติฐาน.....	9
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	9
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
2 ภูมิหลังทางสังคมและการเมืองของกบฏสันติภาพ.....	11
2.1 ภูมิหลังทางการเมืองไทย พ.ศ. 2490–2500.....	11
2.2 กำเนิดกบฏสันติภาพ	17
2.3 ความสัมพันธ์ของนักเขียนกับแนวคิดขบวนการสันติภาพ	21
2.3.1 กระแสขบวนการสันติภาพในต่างประเทศ	24
2.3.2 กระแสขบวนการสันติภาพในประเทศไทย	26
2.4 นักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ	27
3 ทฤษฎีสันติภาพกับกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง	32
3.1 ความหมายของสันติภาพ	32
3.2 สันติภาพกับความขัดแย้ง.....	33
3.3 ทฤษฎีสันติภาพของอาดัม เคิร์ล.....	35
3.3.1 ความสัมพันธ์ที่มีสันติ.....	36
3.3.2 ความสัมพันธ์ที่ไม่มีสันติ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3.4	ทฤษฎีความขัดแย้งของราล์ฟ คาร์เรนดอร์ฟและหลุยส์ โคเซอร์.....	38
3.4.1	ทฤษฎีว่าด้วยสังคมระดับมหภาค.....	38
3.4.2	กลุ่มความขัดแย้งระดับจุลภาค.....	39
3.5	ทฤษฎีสันติภาพของโยฮัน กัลตุง.....	41
3.5.1	สันติภาพเชิงลบ.....	41
3.5.2	สันติภาพเชิงบวก.....	41
3.5.3	ความรุนแรง.....	42
3.6	ทฤษฎีการไม่ใช้ความรุนแรงของฮัน ชาร์ป.....	46
3.7	สันติภาพในฐานะกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง	51
4	วิเคราะห์แนวคิดเรื่องสันติภาพในเรื่องสั้น.....	53
4.1	เรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ.....	54
4.1.1	ศรีบูรพา (กุหลาบ สายประดิษฐ์).....	54
4.1.2	อิสรา อมันตกุล.....	58
4.1.3	กุลิส อินทุศักดิ์ (อัสนี พลจันทร์)	61
4.2	ความขัดแย้งในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ	65
4.2.1	ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ	65
4.2.2	ความขัดแย้งทางสังคม	68
4.2.3	ความขัดแย้งทางการเมือง	73
4.3	การแก้ไขความขัดแย้งด้วยการไม่ใช้ความรุนแรง	82
	ในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ	
4.3.1	เรื่องสั้นที่นำเสนอการแก้ไขความขัดแย้งโดยการปฏิบัติ	82
	ใช้ความรุนแรง	
4.3.2	เรื่องสั้นที่เสนอวิธีการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการ	99
	ใช้ความรุนแรงเป็นบางเรื่อง	
4.3.3	เรื่องสั้นที่ใช้การแก้ไขความขัดแย้งด้วยการ	103
	ต่อต้านทางศีลธรรม	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3.4 เรื่องสั้นที่ใช้หลักการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการตกลง	108
ประนีประนอมอย่างจริงจัง	
4.3.5 เรื่องสั้นที่ใช้หลักการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการไม่ต่อต้าน	114
4.4 เรื่องสั้นที่เสนอความรุนแรงในเชิงโครงสร้างตามทฤษฎี	120
สันติภาพของโยฮัน กัลตุง	
5 สรุป.....	123
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก ก	132
ภาคผนวก ข	135
ประวัติผู้วิจัย.....	144